

Oponentský posudek na diplomovou práci Bc. Tomáše Nezvedy

Název práce: **Sakura, manga, kimono: Zobrazování Japonska na akcích s japonskou tematikou.**

Posudek zpracovala: Doc. PhDr. Blanka Knotková-Čapková, Ph.D.

V Praze, 21. 9. 2023

Předkládaná diplomová práce si vytkla ambiciózní úkol – představit zobrazování Japonska v českém prostředí. Autor uvádí tři výzkumné terény, v jejichž rámci chce téma analyzovat, a to Japonské informační a kulturní centrum, Česko-japonskou společnost a anime komunitu v České republice. V první části práce zmíněná prostředí velmi zevrubně představuje; tento kontext výzkumu je jistě na místě a užitečný, nicméně rozsah této části je myslím poněkud nadbytečný a metoda zpracování převážně popisná. Je třeba přiznat, že se tato část – stejně jako celá práce – velmi dobře čte, autor má zjevný vypravěčský talent a jazyk práce je kultivovaný a bohatý. Tato vypravěčská zručnost má ale i jistou stinnou stránku, totiž že zejména první část z velké části charakterizuje spíše styl populárně naučný než akademický. Do jisté míry se to mění v podkapitole věnované anime komunitě, která je pojata výrazně analytičtější způsobem.

Z metodologického hlediska si dle mého názoru autor práci dosti ztížil, poněvadž se snaží kombinovat několik metod, a to zúčastněné pozorování, polostrukturované rozhovory a práci s textovými materiály. Za nejlépe naplněnou považuji metodu první, k níž bych dodala, že ji provází i silná motivace a sympatický a zjevný zájem autora o zvolené téma. Její užití ovšem mohlo být doprovázeno konkrétnějšími odkazy; to je ještě výraznější u metody rozhovorů, kde se sice vcelku četné citace vyskytují, mohlo zde být ale přidáno nějaké celkové zhodnocení práce s rozhovory – např. explikace, jak se lišily odpovědi jednotlivých komunikačních partnerů a partnerek, zda vyplynul např. nějaký výraznější rozdíl mezi japonskými a českými narátory*kami, nebo třeba rozdíl na základě rozdílu věku, genderový rozdíl, sociální rozdíly, apod. To by samozřejmě nemohlo být generalizováno, když bylo narátorů*ek čtrnáct a šlo o kvalitativní výzkum, vypovídalo by to ale o zvoleném vzorku. K těmto otázkám by se diplomant mohl vyjádřit u obhajoby.

Textové materiály, z nichž práce také čerpá, jsou uváděny spíše příznakově, o textovou analýzu v pravém smyslu se nejedná (např. obsahovou nebo diskursivní). Spíše dokreslují některé aspekty zobrazování Japonska v českém prostředí, což platí např. o kratší pasáži zaměřené na cestopisy. Zde bych ale ocenila, že je tato pasáž zasazena do teoretického kontextu orientalistického diskursu, kam i patří (pro Saida představovaly cestopisy evropských autorů o konstruovaném obrazu tzv. Orientu jeden z klíčových zdrojů a argumentů pro jeho teorii).

Teoretickou stránku práce považuji za velmi dobře zpracovanou. Je v zásadě zastoupena především ve druhé části práce a je s ní i vcelku úspěšně propojována. Zde bych chtěla vyzdvihnout zejména konceptualizaci pojmu autenticity, která je nahlížena z více různých aspektů a svědčí o důkladném promýšlení, co vlastně autenticita znamená či znamenat může.

Z textu implicitně chápu (doufám, že správně), že závěry o autenticitě, jejích mezích či možné míře vyplývají z vedených rozhovorů a pozorování, okrajově se opírají o sekundární texty. Autor s odkazy na teoretické zdroje hovoří o případném rozporu autenticity „pravé“ a „předstírané“, o koloniálním a etnocentrickém pojetí autenticity a z něj vyplývajícím zjednodušení nebo o autenticitě jako o sociálním konstrukt. Dále uvádí, že se v práci zaměřuje na objektové pojetí autenticity. Autor okrajově zmiňuje i různost kulturních diskursů i v rámci jedné společnosti, z čehož pak vyplývá i nejednotnost vidění, co je skutečně autentické (zde by se např. hodil odkaz na Homiho Bhabhu a jeho důraz na vnitřní heterogenost kulturních diskursů). Možná by také bylo možné více rozvést otázku, která vyplývá z podkapitoly Původ nebo expertíza? v tom smyslu, jak by odpovědi na ni reflektovaly esencialistické nebo konstruktivistické východisko.

Na koncept autenticity je smysluplně navázán koncept idealizace – tj. Japonska v české recepci a opět je zde zmíněn již dříve představený koncept exotičnosti, do jisté míry propojený s jinakostí i neznalostí, z níž pak plyne či může plynout nepochopení, naivní iluze, stereotypizace a zjednodušení. Dodala bych, že reprezentace kulturní jinakosti v odlišném prostředí bude patrně vždy v jistém smyslu výběrová, metonymická. Jak autor ostatně uvádí s odkazem na jednoho z komunikačních partnerů, stoprocentně autentická ani být nemůže.

Celkové hodnocení: Diplomová práce Bc. Tomáše Nezvedy je výsledkem poctivé práce, zjevného zájmu o téma i snahy o kritické promyšlení tématu. Dle mého názoru by jí prospělo přesnější metodologické ukotvení a posunutí první části jednoznačnějším směrem k akademickému stylu. Navrhuji hodnocení **velmi dobře**.